

DOSSIER ARTÍSTIC

Jardins d'Euterpe

JARDINS D'EUTERPE

Balls corejats de Josep Anselm Clavé

FITXA ARTÍSTICA

COR

Coral Escriny

DANSAIRES

Esbart Manresà de l'Agrupació Cultural del Bages (direcció Jordi Gros)

COORDINACIÓ ESCÈNICA

Fina Tapias

PIANO I SELECCIÓ D'OBRES

Viviana Salisi

DIRECCIÓ MUSICAL I ADAPTACIÓ PER A COR MIXT

Marc Reguant

FOTOGRAFIA

Oriol Reguant

Durada de l'espectacle: 1 hora

SINOPSI

Un dels entreteniments que es va posar de moda a la Barcelona de mitjan segle XIX van ser els **balls corejats** que promovia **Josep Anselm Clavé** en una zona fora muralles, coneguda per **jardins d'Euterpe**. S'hi ballaven els ritmes que triomfaven en aquella època: vals, polca, *schottisch*, *redowa*, americana, rigodon... interpretats per cors d'homes i acompanyats per orquestra o banda.

Més enllà de l'aspecte lúdic, rere aquests balls hi havia les fortes conviccions del seu promotor i autor de la cèlebre frase "instruïu-vos i sereu lliures, associeu-vos i sereu forts, estimeu-vos i sereu feliços", que va ser capaç de crear del no-res un moviment en favor de la dignificació del treball, del foment de l'associacionisme i de l'alfabetització dels obrers.

En homenatge al **Clavé** visionari i transformador, neixen aquests **jardins d'Euterpe** adaptats als nostres temps, amb un cor mixt (**Coral Escriny**) acompanyat de piano (**Viviana Salisi**) i amb unes coreografies (**Esbart Manresà**) inspirades en els balls vuitcentistes.

CONTEXT

Els **jardins d'Euterpe** van ser un recinte d'esbarjo de Barcelona, situat a un costat del Passeig de Gràcia, més o menys entre els actuals carrers de Gran Via i València. Durant el segle XIX, el desig dels barcelonins d'escapar de l'ofec que les muralles causaven a la ciutat va fer proliferar aquest tipus d'espais en una zona encara sense urbanitzar entre la ciutat i la vila de Gràcia. En aquests jardins s'hi podien trobar berenadors, zones de passeig, parcs d'atraccions, teatres d'estiu... i van ser un dels entreteniments de moda entre els anys 1857 i 1868.

Josep Anselm Clavé (1824-1874), que havia promogut el cant coral entre les classes treballadores com una manera d'aportar-los qualitat de vida i estructura associativa i de crear comunitat, va trobar, primer en els jardins de la Nimfa, després als dels camps Elisis, i finalment als d'Euterpe, el lloc ideal per als multitudinaris concerts de balls corejats. S'hi podien reunir més de 80 cantaires i 60 músics de banda o d'orquestra i hi van arribar a assistir fins a 4.000 espectadors.

Els **balls corejats** reunien, doncs, alguns dels principals interessos de lleure de la Barcelona vuitcentista: la música coral, les sortides a l'aire lliure i sobretot la música per ballar, ja que es tractava d'una ciutat amb una afició al ball molt considerable. Es ballava a tot arreu, als envelats, als teatres, als salons privats, a les societats i cercles... Hem d'entendre que les vetllades de ball eren un esdeveniment idoni per conèixer gent, fer-se conèixer i naturalment festejar, moltes vegades amb un codi específic per a cada tipus de dansa.

Així, el **vals** solia ser la primera peça del ball, amb la qual es feien les presentacions i es tenia una visió general de qui hi havia a la sala. Per això solia tenir una introducció extensa i una durada suficient per poder fer tot això.

El **xotis** (nom que prové de l'alemany **schottisch**, que significava escocès) era un ball de caràcter alegre i moviments marcats.

Les **redowa**, **varsoviana** o **masurca** eren unes danses d'origen centreeuropeu, de caràcter graciós, que es ballaven amb uns petits saltirons i solien tractar temes relacionats amb la lleugeresa i l'encant.

L'**americana**, que més tard es conegué com a **havanera**, era una dansa transformada amb els successius viatges per ultramar, que va fer furor pels seus moviments sensuals i els textos que sovint tenien un marcat caràcter eròtic i burleta.

Finalment, els **rigodons**, **contradanses**, **galops** i **polques** eren els balls més vius i moguts, que feien fer moltes figures i saltar de valent i que, per això, se solien posar abans del descans o bé al final de tot del ball.

En els concerts de balls corejats el públic no necessàriament ballava sempre, ja que algunes peces es feien en versió concert per descansar. De tota manera, el fet de conèixer les característiques de cada dansa els feia participar del missatge, més enllà del que transmetien les lletres de les cançons. Clavé va aconseguir, d'aquesta manera, fer que la seva música tingués èxit realment entre totes les classes socials, i que els jardins fossin un punt de confluència extraordinari mai vist fins llavors a Barcelona.

PROGRAMA

Las bellas de la costa (*vals*)
El sonrís de las hermosas (*schottisch*)
La violeta (*redowa*)
Tula (*americana*)
La font del roure (*contradansa*)
Una fontada (*rigodon*)
Juy, qué jaleo (*vals andalús*)
L'edat ditxosa (*schottisch*)
El columpio (*redowa*)
¡Ay, que risa! (*americana*)
Emma (*contradansa*)
La maquinista (*polca*)

Música i lletra: **Josep Anselm Clavé**
Harmonització per a cor mixt: **Marc Reguant**

L'ESPECTACLE

Jardins d'Euterpe consta de dotze peces cantades.

A diferència dels balls corejats que s'oferien a la Barcelona de mitjan segle XIX, en els quals els cantaires eren exclusivament masculins, la interpretació va a càrrec d'un cor mixt (la **Coral Escriny**), per la qual cosa ha estat necessari un treball previ d'adaptació de les peces originals de **Clavé**.

Igualment, l'orquestra o banda que acompanyava els cors s'ha reduït a un piano (**Viviana Salisi**), sense perdre l'essència d'unes melodies ballables per excel·lència.

I per mostrar com eren aquests balls, unes parelles (**Esbart Manresà de l'Agrupació Cultural del Bages**) executen algunes danses a l'estil de l'època.

L'espectacle té una durada d'uns 60 minuts, sense intermedi.

CORAL ESCRINY

La Coral Escriny es va fundar a Santpedor l'any 1968.

Al llarg de la seva història ha treballat tota classe de repertoris, des de cançons catalanes a grans èxits del pop dels anys setanta i vuitanta, passant per música clàssica, jazz, gospel, etc.

Alguns dels programes més rellevants han estat l'òpera barroca **Dido and Aeneas**, el musical **Hair**, una selecció de temes dels anys 70 i 80 amb el títol de **Remember**, el **Gloria** d'Antonio Vivaldi, el **Magnificat** de John Rutter, **A Ceremony of Carols** de Benjamin Britten, **El Cant del Destí** (Schicksalslied) de Johannes Brahms, **A Little Jazz Mass** de Bob Chilcott, **Indianas** de Carlos Guastavino, el **Messiah** de Georg F. Händel, **Illa inaudita** de Manel Camp, el **Rèquiem** de Mozart i la **Passió segons Sant Marc** de Johann S. Bach.

L'Escriny ha treballat amb diverses orquestres entre les quals destaquen l'Orquestra Terrassa 48, la Camerata Bacasis i la Jove Orquestra de la Catalunya Central i amb directors com Amos Talmon, Jesús Badia o Daniel Vallejo.

Recentment ha enregistrat el disc *Illa Inaudita* amb **Manel Camp**, compositor de l'obra, al piano.

Des del setembre de 2009, dirigeix la coral **Marc Reguant**.

MARC REGUANT VILA

Comença els estudis musicals a l'**Escola Municipal de Música de Santpedor** amb Elisabet Casanovas. Posteriorment els continua al **Conservatori Municipal de Música de Manresa** on obté el grau professional de música amb l'especialitat de Clarinet amb el professor Joan Plaja i rep el premi Mestre Blanch de final de grau professional.

Cursa els estudis superiors de música a l'**Escola Superior de Música de Catalunya** (ESMuC) amb el professor Joan Enric Lluna i continua rebent classes de piano amb Manuela Gouveia i, de cant, amb Francesc Garrigosa. Forma part de diverses formacions cambrístiques, corals i orquestrals entre les quals en destaquen **ARSinNOVA Cor de Cambra** (dir.: Pere Lluís Biosca – Marc Díaz) i el **Cor Madrigal** i el **Cor Ibercamera** (dir.: Mireia Barrera).

Ha seguit la seva formació vocal amb Carles Farreras, Elisenda Durà i, actualment, amb Natasha Tupin. En el camp de la direcció coral ha seguit diversos cursos de la FCEC amb professors com Pere Lluís Biosca, Jordi Lluch, Xavier Sans, Glòria Coma, Elisenda Carrasco, Xavier Puig i Manel Valdivieso, i el Curso de Dirección Coral de Segovia, amb Josep Vila i Casañas i Alina Orraca. Actualment continua la formació en direcció coral a l'ESMUC amb el prestigiós director Josep Vila i Casañas. Dirigeix la **Coral Escriny** des del setembre de 2009. Dirigeix també des de la seva fundació l'any 2016 el **Cor de Teies** – cor de noies de Santpedor.

Compagina la seva activitat com a intèrpret i director amb la docència a l'Escola Municipal de Música d'Artés, de la qual n'és el director.

VIVIANA SALISI

Ha treballat durant més de 25 anys com a pianista acompanyant de cantants lírics i com correpetidora. Durant els seus estudis de piano a Barcelona amb Ludovica Mosca i Albert Attenelle va descobrir el seu amor per l'acompanyament vocal, que posteriorment va aprofundir gràcies a una beca de la **Fundació Humbolt** a l'**Acadèmia de Música "Franz Liszt"** de Weimar, que li va brindar l'oportunitat de formar-se i obtenir la titulació de correpetidora i acompanyant vocal. Com a pianista acompanyant ha participat en el **Festival d'Òpera de Bad Hersfeld i Heidenheim** a Alemanya, ha estat assistent musical de l'**Òpera de Sabadell** a Barcelona, i ha treballat entre d'altres per al **Gran Teatre del Liceu** de Barcelona, la **Fundació La Caixa**, l'**Escolania de Montserrat**, l'**Orquestra de Cambra Catalana**, **Amics de l'Òpera de Castelló**, **Fundación Jacinto e Inocencio Guerrero**, **Cor infantil Amics de la Unió**, etc. Des de 2001 fins a l'actualitat ha estat pianista repertorista de l'**Escola Superior de Música de Catalunya** (ESMUC), donant suport a la feina dels professors de cant i alhora investigant i experimentant noves vies en la pedagogia de la lírica. En el mateix centre és professora també del **màster de lied "Victòria dels Àngels"**. Al costat del seu marit Artur Arranz, va fundar la companyia lírica **Òpera Còmica de Barcelona** que redescobreix obres musicals oblidades, principalment operetes i sarsueles, i amb la qual ha actuat en tot l'àmbit català. La seva tasca d'investigació va ser guardonada el 2013 amb el prestigiós **Premi Crítica "Serra d'Or"** en l'àmbit de teatre. Com a membre de diversos grups de música de cambra vocal, porta a terme una carrera de concertista molt activa. Actualment és col·laboradora habitual d'**Amics de l'Òpera de Sarrià** en la seva temporada lírica de cambra.

ESBART MANRESÀ DE L'AGRUPACIÓ CULTURAL DEL BAGES

Fundat l'any 1909, és el segon esbart de Catalunya en antiguitat. Des dels anys 50 l'Esbart ha apostat per la via de l'espectacle per presentar, sota una perspectiva escènica, danses populars i també de creació, així com muntatges coreogràfics sobre motius tradicionals. Entre les darreres produccions en destaquen la presentació d'espectacles a la **Fira Mediterrània de Manresa** (anys 2002, 2003, 2006, 2016), al **Teatre Nacional de Catalunya** (2002), els enregistraments per al programa '**Nydia**' de Televisió de Catalunya (2004), la presentació de l'espectacle 'Centendansa' al **Palau de la Música Catalana** (2009), l'estrena de l'espectacle 'Canigó' a l'**Auditori Charles Trenet** del Palau de Congressos de Perpinyà i participació en el **Festival Ésdansa** (2018). Pel que fa a la projecció internacional de l'Esbart, cal fer menció de la participació a la participació de diversos Festivals Folklorics internacionals d'arreu d'Europa. L'any 2009 va rebre la **Creu de Sant Jordi** de la Generalitat de Catalunya, el **Premi Sardana** a la continuïtat i la **Medalla de la Vila de Perpinyà** i la **Medalla d'Or de la Ciutat de Manresa** al mèrit cultural. Des del novembre de 2015 n'és director artístic Jordi Gros.